

MATERIÁLIE

Korespondence Wilhelma Przczeka s Jindřichem Zogatou z let 1981–1991 Část III. Srpen 1989 – únor 1991

List stíhá list a tak začátkem srpna 1989 Przczek objasňuje na dopisním papíru s hlavičkou PZKO (za což se pak omlouvá v *post skriptu*) svému brněnskému kolegovi a příteli, o jaké polské nakladatelství, kde by mohla vyjít Zogatova poezie, ve skutečnosti běží. Ukazuje se, že půjde o firmu v polském Těšíně, v níž jako redaktor působí novinář a básník Kazimierz Kaszper. U obou spisovatelů žijících v Československu nicméně panuje obava, aby v tomto nakladatelství neměla svou účast polská Solidarita, neboť to by mohlo oběma značně přitížit. Z toho je patrné, že ještě v srpnu 1989 panovala u nás hluboká totalita, když by jakýkoli kontakt s polským nezávislým odborovým hnutím Solidarność mohl mít nějaké závažné důsledky pro život obou literárních osobností.

8. 8. 1989 r.

Drogi Jindro,

Odpisuję od razu, żebyś nie żył w napięciu. Moja szybka odpowiedź nie wyjaśni jednak wszystkich Twoich wątpliwości. Z tym musimy trochę poczekać.

Książka Twoja ma się pokazać w prywatnym wydawnictwie w Cieszynie (w którym Kazek Kaszper jest redaktorem). Takich wydawnictw powstało ostatnio w Polsce wiele. Będę musiał jednak sprawdzić, czy nie ma tam swojego udziału „Solidarność“. Mi by taka sprawa również przyciążyła, więc będę ostrożny. W „normalnych“ – państwowych wydawnictwach kolejki ustawiły się na całe lata. W sobotę będę z Kaszperem i całą sprawę wajaśnimy.

W przyszłym tygodniu napiszę do Ciebie obszerniej i jaśniej, tymczasem trzymaj się. Pozdrawiamy Was wszyscy, Mirkę i Ciebie – Twój – Wilhelm Przczek.

PS – Przepraszam za ten papier, ale nie miałem pod ręką innego.¹

Následující list psaný ručně byl patrně přiložen ke sbírce *Przczucie kształtu*, kterou Przczek zaslal Zogatovi do Brna. Ve věci vydání Zogatovy sbírky v polském Těšíně byl učiněn jakýsi pokrok, zejména co se týče dodání materiálů k tisku, ale o publikaci stále není rozhodnuto.

Byca – 11. 9. 89 r.

Drogi Jindro!

Serdecznie Cię pozdrawiam, także Mirkę w szpitalu. Proszę, jak do niej pójdziesz – powiedz jej, że trzymam za nią palce i życzę jej szybkiego powrotu do zdrowia!

Twoje maszynopisy są już tam. Tymczasem jeszcze się nie drukuje, bo trzeba wyjaśnić kilka spraw. Nie chcę o tym pisać w liście. W przyszłym tygodniu tam idę i wszystko się wyjaśni. Od razu do Ciebie napiszę!

1 „8. 8. 1989. Milý Jindro, odepisuji Ti ihned, abys nežil v napětí. Moje rychlá odpověď nevyjasní všechny Tvé pochyby. S tím musíme trochu počkat. Tvoje kniha má vyjít v soukromém nakladatelství v Těšíně (v němž je redaktorem Kazek Kaszper). Takových nakladatelství vzniklo v poslední době v Polsku hodně. Budu muset ovšem ověřit, jestli se na něm nepodílí Solidarita. Mně by taková věc také přitížila, takže budu opatrný. V »normálních« – státních nakladatelstvích se vytvořily fronty na celá léta. V sobotu budu s Kaszperem a celou záležitost si vysvětlíme. V příštím týdnu Ti napíšu obšírněji a jasněji, zatím se drž. Zdravíme Vás všichni, Mirku i Tebe – Tvůj Wilhelm Przczek. P. S. Omlouvám se za ten papír, ale neměl jsem po ruce jiný.“

Ja stále čekám na stipko! 7. 9. bylo zebranie ČLF², a ja jescze nie mam decyzji. Z ONV musiałem brać „neplacené volno“ Więc jestem teraz bez pracy.

Przesyłam Ci swój najnowszy tomik, pierwszy, który się w Czechach pojawił. Jestem ciekaw, co na to powiesz...

19. 9. będę w Pradze, na Národní třídě, w SČS, gdzie mam odebrać legitymację! Dowiem się, jak wygląda sprawa z Tobą. Oczywiście – dyplomatycznie.

Co do wydania Twojej książki proszę jescze o trochu cierpliwości, są to trudne sprawy. Wiem, że cierpliwości nam się już kończy, przecież to tyle lat...

Serdecznie Cię pozdrawiam, także Mirkę – Wasz
Wilhelm Przewczek.³

Zogata v dopise psaném rukou na průklepovém papíře z 13. září reaguje na Przewczkovu sbírku poezie *Przewczucie kształtu*, kterou obdržel od autora, pochvalnými slovy. Má jistou obavu, jestli by mu případné vydání jeho knihy v Polsku nemohlo uškodit. Stěžuje si na poměry v literárním životě, zejména na nějaký anonymní dopis, který na něj přišel do ostravského Kulturního měsíčníku.

13. 9. 89
Brno

Milý Wilku,

S nadějí jsem otevřel knížku Tvých veršů P. K.⁴ a s radostí ji přečetl jedním dechem. Jako dopis, poselství od kamaráda z prostoru společných pochyb a nadějí a z míst blízkých mému srdci.

Neodvážil bych se zavadit nějakou kriticky vybavenou poznámkou; taková předpojetí jsou pro „povolané“.

Mne Tvé verše hřejí. Mám dobrý pocit z Tvého světla plného světa, z harmonií mezi hrudkou brynzy a břizou na haldě atd., ze Tvé vůle udělat lásku láskou, domov domovem, a dál. Jak jinak než snem, který jediný pomáhá žít a vyvažovat nevyvažitelné?

Povzbuzuje mne Tvá knížka! Je plná objetí, rozvažující lyriky, ať už zvolíš jaké chceš téma, básničky jsou prostoupeny Tebou, horkými, utajenými, slzami.

Je to knížka zrání, uzrálosti názorů srdce a dobré duše.

Díky za ni! Jestli bude v Brně časopis, ale kdy?, přeložím něco.

Tam k těm věcem: prosím Tě, pokud je záruka, že vydání neohrozí mou zdejší existenci,

2 Český literární fond byl zřízen v r. 1954, původně měl sloužit jako hospodářské zajištění Svazu spisovatelů a zabývat se výhradně podporou krásné literatury. Během let se rozrostl o další sekce – vědeckou, divadelní, filmovou a novinářskou. Vrcholným orgánem byl Výbor ČLF složený vesměs ze spisovatelů. Český literární fond byl v r. 1993 transformován na Nadaci Český literární fond. [https://nclf.cz/historie/; 6. 1. 2018.]

3 „By[stří]ce – 11. 9. 89. Milý Jindro. Srdečně Tě zdravím a také Mirku do nemocnice. Prosím, až tam za ní půjdeš, řekni jí, že jí držím palce a přeji jí rychlé uzdravení! Tvé strojopisy jsou už tam. Zatím se ještě netisknou, protože se musí ještě vysvětlit několik záležitostí. Nechci o tom psát v dopise. Příští týden tam půjdu a všechno se vysvětlí. Hned Ti napíšu! Stále čekám na stipendium! 7. 9. byla schůze ČLF a já jsem ještě nedostal rozhodnutí. Z ONV jsem musel čerpat neplacené volno, takže jsem teď bez práce. Posílám Ti nejnovější sbírku, první, která mi vyšla v Česku. Jsem zvědavý, co na to řekneš... 19. 9. budu v Praze na Národní třídě v SČS, kde mám převzít legitymaci. Dozví se, jak vypadá záležitost s Tebou. Samozřejmě diplomatically. Co se týče vydání Tvé knihy, prosím ještě o trochu trpělivosti, jsou to složité záležitosti. Víím, že naše trpělivost je u konce, vždyť to je tolik let... Srdečně Tě zdravím, také Mirku – Váš Wilhelm Przewczek.“

4 *Przewczucie kształtu*.

jsem rád a s vydáním v PLR souhlasím. V opačném případě NE. (Nemohu si to dovolit.) ještě málo: nevíš už, kdo z J.⁵ měl tu „dobrou vůli“ udat v Ostravě svou slabomyslnost?

Srdečně
Jindra Zogata.

P. S. Promiň, píšu v práci. Nemám, lepší papír.

Jako dramatický se jeví dopis z 15. září 1989, kdy Przeczek nedostal stipendium z ČLF, nemohl čerpat tvůrčí volno, v té době nebyl zaměstnán, dostal se do konfliktů se svými nadřízenými ve školní správě a k tomu se opět dozvídá, že na několika místech se objevily anonymní dopisy, které měly za následek přerušení některých Przeczekem plánovaných kulturních iniciativ. Dokonce byl jeho verš z básně *Dolina koni* (Údolí koní) ze sbírky *Przeczenie kształtu* zcela záměrně chybně interpretován a měl se dotknout tehdejšího vedoucího tajemníka Krajského výboru KSČ pro Severomoravský kraj Václava Václavíka.⁶ Bystřický básník hodnotí situaci v české literatuře a kultuře v r. 1989 stále ještě jako období temna (s odvoláním na známý román Aloise Jiráska) a přirovnává ji ke středověku.

W Bystrzycy, 15. 9. 1989 r.

Drogi Jindro,

przed chwilą doczytałem Twój list i bardzo Ci za te słowa dziękuję. Jadzia jest w pracy, zbliża się południe, pochmurny jest ten dzień i smutny. Od środy (13. 9. b.r.) wiem już, że ČLF nie dał mi stypendia twórczego, o które żądałem. Napisał mi RSDr. Miloslav Kaizr⁷: „Vážený soudruhu, na svém zasedání 7. září projednal výbor Českého literárního fondu Vaši žádost o poskytnutí stipendia k uskutečnění tvůrčích záměrů. Po zvážení všech okolností, především s přihlédnutím na pomoc poskytnutou Vám již v minulosti, rozhodl výbor Vaši žádost zamítnout. Věříme, že přijmete toto rozhodnutí výboru s pochopením...“.

A ja od 1. 9. 89 mam „neplacené volno“ ONV, které kazali mi wziąć i przesłać im do Pragi. Do tej sytuacji wmanewrowała mnie oczywiście Ostrawa, która twierdziła, że jak będę członkiem SČS to otrzymam stypendium. Gówno prawda. To tylko jakaś zabawa w ciciubabkę i tyle. Jadę teraz (19. 9. b.r.) do Pragi i postaram się tam jeszcze coś wyskórać, ale już nie wierzę.

Sprawa nie byłaby jeszcze tak trudna, gdyby nie to, że pokłóciłem się ze swoją inspektorką, vedoucím odboru školství i dyrektorem Cieślarem, którzy nie chcieli mi dać tego wolna. Odmówiłem nawet przyjęcie funkcji kierownika szkoły w Łomnej Dolnej. A teraz to wszystko na mnie się skrupi. Nie wiem co mam robić. W pierwszej chwili myślałem o samobójstwie. Ale... Lucynka ma niebawiem rodić, Jadzi też mi žal w tym wszystkim, bo co one zawiniły. Leszek od 2 miesięcy jest bez roboty, bo dał „výpověď“ w tym całym PZKO i nie może teraz nic znaleźć. Znalazłem się na dnie, na kompletnym dnie. Odsunąłem się od tego naszego SLA,

5 Jablunkova.

6 V letech 1968–1972 působil postupně jako tajemník a vedoucí tajemník Okresního výboru KSČ ve Vsetíně, v letech 1972–1986 pak jako tajemník a od roku 1986 vedoucí tajemník Krajského výboru KSČ pro Severomoravský kraj. V této funkci se připomíná i k roku 1988 a 1989. 9. dubna 1988 byl kooptován za člena Ústředního výboru Komunistické strany Československa. Po volbách roku 1986 zasedl za KSČ do Sněmovny lidu (volební obvod č. 133 - Vsetín, Severomoravský kraj). Mandát nabyl až dodatečně v červnu 1989 po doplňovacích volbách. Ve Federálním shromáždění setrval do ledna 1990, kdy rezignoval na mandát v rámci procesu kooptací do Federálního shromáždění po sametové revoluci. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Václav_Václavík; 6. 1. 2018.]

7 V té době ředitel odboru literatury a divadla MK ČSR.

bo oni uvažają, že wlažę do dupy Czechom. Mają argument – nikogo z nich do SČS nie przyjęli, a mnie tak. To im wystarczy. Itd... itd...

Niekiedy sobie myślę „co ja komu zawiniłem“? Przyjmuję te ciosy losu pokornie, z podniesioną głową, ale do kiedy tak można?

W dodatku 31. 8. 1989 (a więc dzień przed rozpoczęciem roku szkolnego) sławetny doc. Jaroslav Sekera napisał do mnie takie sobie pindanie, czyli list, nazywając mnie *G u s t a w e m* Przczkiem. Gustaw od 15 lat nie żyje. Sekera, nasz szef SČS,⁸ pisze mi, że: „jsme poněkud znepokojení záležitostí Tvého stipendia, o němž se zatím neoficiálně dovidáme, že podle všeho nebude schváleno... Srdečně Tě pozdravujeme a držíme palce – doc. dr. Jaroslav Sekera, DrSc., předseda.“ Widzisz więc Jindro – z jednej strony tomik wierszy, z drugiej strony polowanie na człowieka.

I tak to jest! Pozdrawiam Ciebie i Mirkę!

Wilhelm.

PS – O Twoich sprawach będę Cię informował. Nie chcę Ci zrobić krzywdę, będę o tym pamiętać. Jeszcze w tym miesiącu pozałatwiam to wszystko, bo od 1. 10. 89 r. muszę sobie znaleźć jakąś pracę! Nie mogę żyć bez pieniędzy. W dodatku nie jestem teraz nawet „pojištěný“, więc nie mogę nawet chorować –

Ściskam Cię –
Twój Wilhelm Przczek.

PS2 – Jeśli chodzi o Ostrawę (Měsíčník) to obiecał mi Vůjtek, že pokaže mi anonim – muszę Ci powiedzieć, že na mnie również przyszedł anonim – do Profilu. Chodzi o wiersz „Dolina koni“ (Przczucie kształtu, str. 14). Podobno miałem na myśli (pisząc „ociężałe wałachy stępują z uporem“) tow.[arzysza] z KV, a konkretnie Václavíka, tajemníka – co za głupota! Średniowiecze, czyli okres mroku (jak mówił Jirásek – Temno). Boguś Słowiacek (místopředseda MV KSC v Jablonkowie) mi mówił, že na „výboře“ nigdy nie mówiono o Twojej sprawie (bardzo Cię lubi) i jeśli to ktoś podpisał w imieniu MV, to jest podłe.

Trzymaj się, Jindro, napiszę z Pragi!
Twój
Wilhelm.⁹

8 Jaroslav Sekera (1929–2007) vedl ostravskou pobočku SČS od r. 1989 (viz heslo *Sekera Jaroslav*, in Málková – Urbanová, 2001: 254–256; nekrolog viz Pospíšil 2007: 54).

9 „V Bystřici, 15. 9. 1989. Milý Jindro, před chvílí jsem dočetl Tvůj dopis a velmi Ti za ta slova děkuji. Jaďa je v práci, blíží se poledne, tento den je pochmurný a smutný. Od středy (13. 9. t. r.) už vím, že ČLF mi nedal tvůrčí stipendium, o které jsem žádal. Napsal mi RSDr. Miloslav Kaizr: (...). A já mám od 1. 9. 89 neplacené volno ONV, které mi přikázali vzít a poslat jim do Prahy. Do této situace mě vmanévrovala samozřejmě Ostrava, která tvrdila, že když budu členem SČS, tak obdržím stipendium. Hovno pravda. To je jenom nějaká hra na schovávanou. Pojedu teď (19. 9. t. r.) do Prahy a budu se tam snažit ještě něco vyškrábat, ale už v to moc nevěřím. Záležitost by nebyla až tak obtížná, kdybych se nepohádal se svou inspektorkou, vedoucím odboru školství a ředitelem Cieślarem, kteří mi to volno dát nechtěli. Dokonce jsem odřekl funkci ředitele školy v Dolní Lomné. A teď se to všechno na mě nakládá. Nevím, co mám dělat. V prvním okamžiku jsem přemýšlel o sebevraždě. Jenže... Lucynka má zanedlouho rodit, Jádí je mi při tom všem také líto, protože co ony zavinily. Leszek je dva měsíce bez práce, protože dal výpověď v tom celém PZKO a teď nemůže nic najít. Jsem na dně, na úplném dně. Izoloval jsem se od té naší SLA, protože oni si myslí, že lezu Čechům do zadku. Mají důvod – nikoho z nich nevzali do SČS, ale mě ano. To jim stačí. Atd., apod. Někdy přemýšlím nad tím, co jsem komu udělal? Přijímám ty rány osudu pokorně, se zdviženou hlavou, ale dokdy ještě? Navíc 31. 8. (tedy týden před zahájením školního roku) slavný doc. Jaroslav Sekera mi napsal takové pindání, tedy dopis, v němž mě oslovoval jako *G u s t a w a* Przczka. Gustaw už 15 let

Zogatova odpověď na list bystrického básníka dává tušit, že v nějakou lepší literární budoucnost se ještě v druhé polovině roku 1989 nedalo věřit.

18. 9. 89

Brno

Drahý kamaráde v pustinách mezi lidmi,
nebude v těchto zemích lépe, už to vím a roky nevrátí na počátek prvních ideálů. Ve zvludizovaném a plevelnými vlastnostmi zamořeném a rozpínajícím se vegetačním světě je přetěžké vůbec vydržet, natož mít vůli a odvalu nevzdat své věci. Téměř nikdo o nás nestojí, neboť nejsou vytvořeny, vžity a dodržovány zásadní předpoklady pro rozvoj a růst lidských práv myslet a cítit tak jak je člověku dáno.

Víme to dávno, a přesto se s tím nikdy nebude lze smířit. Přibývá i dnes tvorů vykonturovaných poučkami, kterými by chtěli vše zvládat a znásilnit. Přibývá obludného nepráva moci nad vším, co se liší od šablon, maket a panelů a zvířata, operující návody na živobytí a ve vši vzdělanosti přece jen tupá a temná, mají lidské hlavy! Na všechno? I do koryt.

Každý den si s tím nevím rady a vše mne přesvědčuje, že s toho, co chci udělat a co jsem udělal, zbudou a zbývají jen zlomky. Iracionální částičky vteřin a slov, desintegrace každého celku, včetně a prvořadě vlastního života a zdraví. (Jsem unavený.)

Co dělat v době vládcovství a siláctví podprůměrných, anebo ambicemi zkažených koryfeů? Co robit? Jak setřepat mozek žirajících jedů zmatenců, kteří mocí a silou povýšili své grafomanství na zásluhu a určující směr? Atd. Bída na bídě rajtuje a šiml s papírovou hlavou na lidech.

Bude to ještě těžké, než se dočkáme smrti, přetěžké, když nemáme vrozenou schopnost rezignovat. Žijeme v dobách nejhlubšího psychického temna novodobých dějin, snad je středověk... Copak Ty musíš učit? Nebo já budu bezvýhradně a pořád mistrem nad blázný? (Ale to jsou jen okolnosti, i když určující každodennost.)

Řešení? Nevím o něm. Jsem iritován obdobnými vzpourami nesmiřující se krve. Přece jen něco: hlupákům se lze aspoň smát! (Jen kdyby jich tolik nepřeshlapovalo ve frontách na své významy.)

Copak může vůbec aspoň existovat doba bez pravd o člověku, bez humánních kritérií, nálepka?

Měsíc tiskne mordru na okno. Stmívá se. Bohužel, jsou nám zatím nadřazeni tvorové, kteří žili za tapetami, udělali se na 70-tých letech a tak provždy odrovnali literaturu (sebe).

Tě buch, Wilku!

Zdraví pro všechny u vás

Jindra Z.

P. S. Mirka děkuje za pozdravy. Ještě je ve špitále.

nežije. Sekera, náš šéf SČS, mi píše, že: (...). Dobrý, ne? Jak vidíš, Jindro, na jedné straně sbírka básní, na druhé lov na člověka. A tak to je! Pozdravuji Tebe a Mirku! Wilhelm. P. S. O tvých záležitostech Tě budu informovat. Nechci Ti ublížit, budu na to pamatovat. Ještě v tomto měsíci to všechno vyřídím, protože od 1. 10. 89 si musím najít nějakou práci! Nemohu žít bez peněz. A k tomu nejsem teď pojištěný, takže dokonce nemohu být nemocný. Objímám Tě. Tvůj Wilhelm Przczek. P. S. 2 – Pokud jde o Ostravu (Měsíčník), Vůjteck mi sliboval, že mi ukáže anonym – musím Ti říct, že na mě také přišel anonym – do Profilu. Jde o báseň Údolí koní (Předtucha tvaru, s. 14). Údajně jsem měl na mysli (když jsem napsal »Sveřepě kráčeji valaši těžkopádní«) s.[oudruha] z KV, konkrétně tajemníka Václavíka – co je to za pitomost! Středověk, tedy období temna (jak říkal Jirásek – Temno). Boguš Słowiaczek (místopředseda MV KSČ v Jablunkově) mi říkal, že na výboru se o Tvé záležitosti nikdy nemluvilo (má Tě velmi rád), a pokud to někdo podepsal jménem MV, tak je to podlé. Drž se, Jindro, napíšu z Prahy! Tvůj Wilhelm.“

Przeczkův dopis z konce měsíce září 1989 je méně dramatický, popisuje setkání spisovatelů ostravského střediska SČS u příležitosti oslavy šedesátin jejího předsedy Jaroslava Sekery. Przeczek informuje Zogatu o další možnosti vydání jeho sbírky poezie v polštině, tentokrát v Kielcích v nakladatelství „Domu knihy“, což měla být zásluha básníka a redaktora Stanisława Nyczaje – z toho je patrné, že z původně plánovaného vydání sbírky v polském Těšíně nakonec sešlo, ale konkrétní důvody nám nejsou známy, mohlo to být snad proto, že těšínské vydavatelství podporovalo jisté „společenské hnutí“, jak píše Przeczek a z toho měl bystrický básník stále strach. Dopis také obsahuje poznámku o poměrech uvnitř Literárně-umělecké sekce PZKO a poměru jejich členů k Przczekovi, jenž se stal po zásluze členem SČS, ale i obecné zamyšlení nad vztahy mezi Poláky a Čechy na pohraničí. Rozvíjí se také spolupráce mezi jablunkovským kulturním klubem, dnes nazývaným Kavárna U Pegasa, a brněnským spisovatelským střediskem zastoupeným Ludvíkem Štěpánem. V ostravském Profilu se rovněž plánovalo vydání některé Zogatovy knihy. Vesměs tedy pozitivní zprávy, až na neudělení tvůrčího stipendia Przczekovi Českým literárním fondem (a pochopitelně pobytu Zogatovy manželky Mirky v nemocnici).

Bystrzyca nad Olzą,
dnia 26. 9. 1989 r.

Drogi Jindro,

wczoraj w nocy wróciłem z Ostrawy, gdzie w Imperiału odbywała się głošna uroczystość uczczenia 60-tki naszego „šéfika“ Doc. Jardy Sekery. Na tym Jublu zeszło się nas niewielu (Cvek, Mazáč, Dostál, ja, Vyhlídal, Mirek Stoniš, Ivan Šeiner, dr. Svoboda, p. Juščáková, L. Romanská, ktoś z KV i KOR¹⁰). Na 15 członków SČS w Ostrawie nie jest to zbyt duzo. Kiedys ustnie Ci powiem, co bylo ciekawego.

Stypendium twórcze jest nadal „v nedohlednu“, ale 3. 10. 89 schodzi się výbor ČLF i tam ma się zadecydować...

Piszę głównie dlatego, że wreszcie znalazłem wydawnictwo, które wyda wybór Twoich wierszy w moim przekładzie. Odpisał mi dr Stanisław Nyczaj z Kielc. Wydawcą będzie „Dom Książki“ wspierany przez Ośrodek Kultury Literackiej.¹¹ Dawniej oficyna ta miešciła się przy Wydawnictwie Łódzkim. (Tam wydałem tomik „Šmierć pomysłu poetyckiego“, który masz). Zrezygnowałem z tych wszystkich propozycji, które nie były „czyste“, czyli miały coś wspólnego z ruchem społecznym. Jedyna sprawa jest tego rodzaju, że nie mogą Ci płacić w koronach, ale w złotych. Będzie tego około 500.000 Złotych, czyli w tej chwili normalne honorarium. Książka powinna się pokazać w ciągu 1 roku, to znaczy w 1990.

Przesyłam Ci tomik St. Nyczaja (włašciwie poemat dramatyczny), że byś widział jak to będzie wygládało. Proszę Cię, żebyś mi ten tomik zwrócił.

Ješli Ci takie warunki odpowiadają – to napisz do mnie jeszcze jedną „zgodeę na druk wyboru wierszy“ ze šwieżą datą. Podobnie jak to miało miejsce zesłym razem. Nyczaj ma u nas być w listopadzie i chciałbym, żebyście się spotkali i podpisali umowę. A może ja bym z nim przyjechał do Brna (ješli będę miał ten urlop twórczy)...?

10 Zkr. Krajská odborová rada.

11 Na náš dotaz adresovaný S. Nyczajovi, jestli se vydání nějaké Zogatovy knihy skutečně plánovalo v Kielcích, dostali jsme zamítavou odpověď v elektronické e-mailové korespondenci ze 7. 1. 2018: „Drogi Liborze! Nie mam żadnej wiedzy ani dokumentacji dotyczącej wydania w Kielcach tomu Zogaty, tym bardziej nie mogę wskazać przyczyn, dlaczego nie wyszedł. Staszek Nyczaj“ (Milý Libore! Nemám žádné informace a ani dokumentaci, která se týká vydání Zogatovy sbírky v Kielcích, tím spíš nemohu uvést příčiny, proč nevyšla. Stašek Nyczaj.)

W Beskidach jest teraz cudowne „babie lato“. Miałem pojechać do Warszawy, ale ZG PZKO nie podpisał mi tzw. „Przejścia granicznego“, więc ostro zaprotestowałem, ale i tak nie mogłem pojechać. Co wszystko może zrobić zazdrość. Ze strony polskiej (głównie chłopaków ze SLA) jestem teraz atakowany, że zostałem członkiem Związku Literatów Czeskich. I tak to bywa na przemian, raz z tej, raz z tej. Jesteśmy obaj ludźmi twórczymi, którzy nie mieszczą się w tych ciasnych opłotkach wąsko pojmowanego regionalizmu, któremu z butów wystaje słoma narodowych żalów i niesnasek. Ludzie jakoś nie mogą się zgodzić z tym, że „trzymając swoje“ możesz tolerować tego drugiego. Chcą od razu opowiadania się po różnych stronach sztucznie wzniesionych barykad. A to mi nie odpowiada.

Dowiedziałem się, że od 1. 1. 1990 zaczyna u Was, w Brnie, wychodzić czasopismo literackie. Słyszałem też, że ma do niego wejść m. in. Ludvík Štěpán. Nawiasem mówiąc będzie u nas w październiku i mam prowadzić jego wieczór autorski w „Klubie pod Pegazem“ w Jablunkowie. Mam wobec Ludvy dług wdzięczności, bo on był jednym z moich recenzentów w czasie przyjmowania mnie do SČS i napisał bardzo dobrą opinię.

Ivan Šeiner mi mówił, że w „Profilu“ pokaże się Twoja książka. W Ostrawie bardzo cenią sobie Twoją twórczość. Szkoda, że na to wpadli dopiero teraz, ale i tak lepiej późno, niż wcale.

Proszę, pozdrów mi Mirkę i dodaj jej otuchy. Wiem, co to jest szpital, bo spędziłem tam sporo czasu, ale zawsze człowiek musi mieć nadzieję.

Pozdrawiam Cię więc najserdeczniej. W sobotę idę na spotkanie SLA do Koszarzysk. Wyobrażam sobie, jak taka piękna jesień musi być cudowna na Zachraszczu, nie?

Masz pozdrowienia wszystkich moich domowników, czyli Jadzi, Leszka, Lucynki i Stasia. To samo Mirka, życzymy szybkiego powrotu do zdrowia!

Trzymaj się, mój drogi Jindro, Twój
Wilhelm Przewczek.¹²

12 „Bystrice nad Olší, dne 26. 9. 1989. Milý Jindro, včera v noci jsem se vrátil z Ostravy, kde v Imperiálu proběhla oslava narozenin šedesátky našeho »šéfička« doc. Jarý Sekery. Na tom jubileu se nás sešlo málo (Cvek, Mazáč, Dostál, já, Vyhliďal, Mirek Stoniš, Ivan Šeiner, dr. Svoboda, paní Juščáková, L. Romanská, někdo z KV a KOR). Na 15 členů v Ostravě to není příliš mnoho. Někdy Ti ústně řeknu, co bylo zajímavého. Tvůrčí stipendium je stále v nedohlednu, ale 30. 10. 89 se schází výbor ČLF a tam se má rozhodnout... Píšu hlavně kvůli tomu, že jsem konečně našel nakladatelství, které vydá výbor Tvých básní v mém překladu. Napsal mi dr. Stanislav Nyczaj z Kielců. Vydavatelem bude Dům knihy s podporou Centra literární kultury. Dříve bylo toto vydavatelství součástí Lodžského nakladatelství. (Tam jsem vydal sbírku Smrt básnického nápadu, kterou máš). Rezignoval jsem na všechny ty nabídky, které nebyly »čistě«, čili měly něco společného se společenským hnutím. Jediný problém je ten, že Ti nemohou zaplatit v korunách, ale ve zlotých. Bude to kolem 500.000 zlotých, tedy v této chvíli normální honorář. Kniha by se měla objevit během jednoho roku, tedy v roce 1990. Posílám Ti sbírku S. Nyczaje (ve skutečnosti dramatickou poemu), abys věděl, jak to bude vypadat. Prosím Tě, abys mi tu sbírku vrátil. Pokud Ti takové podmínky vyhovují, pošli mi ještě jeden »souhlas s vydáním výboru básní« s novým datem. Podobně jako tomu bylo posledně. Nyczaj má být u nás v listopadu, proto bych chtěl, abyste se setkali a podepsali smlouvu. Možná že bych s ním přijel do Brna (pokud dostanu tvůrčí volno)...? V Beskydech je nyní krásné babí léto. Měl jsem jet do Varšavy, ale HV PZKO mi nepodepsal povolení k překročení hranice, takže jsem tvrdě protestoval, ale přesto jsem nemohl odjet. Co všechno může udělat závist. Z polské strany (hlavně chlapců ze SLA) na mě teď útočí, že jsem se stal členem Svazu českých spisovatelů. A tak to pro změnu bývá, jednou z té, podruhé z druhé strany. Jsme oba tvůrčími lidmi, kteří se neuzavírají v těch těsných přihrádkách úzce chápaného regionalismu, kterému z bot čouhá sláma národních žalů a roztržek. Lidé se nějak nemohou smířit s tím, že si můžeš stát na svém, ale zároveň tolerovat toho druhého. Chtějí, aby ses hned vyslovil pro jednu stranu uměle vytvořených barikád. A to mi nevyhovuje. Dověděl jsem se, že od 1. 1. 1990 začne u vás v Brně vycházet literární časopis. Slyšel jsem také, že členem redakce se má stát mj. Ludvík Štěpán. Mimochodem bude u nás v říjnu a mám uvádět jeho autorský večer v Klubu u Pegasa v Jablunkově. Mám vůči Ludvovi dluh vděčnosti, protože on byl jedním z mých recenzentů v době, kdy mě přijímali do SČS a napsal velmi dobré hodnocení. Ivan Šeiner mi říkal, že v Profilu vyjde Tvá knížka. V Ostravě si Tvé tvorby velmi cení. Škoda, že na to přišli teprve teď, ale i tak lépe pozdě, než vůbec. Prosím, pozdravuj Mirku a dodej jí odvahy. Víím, co je to nemocnice, protože jsem tam strávil hodně času, ale člověk vždy musí mít naději. Pozdravuji tě co nejsrději. V sobotu půjdu na setkání

Zogatův list datovaný 21. listopadem, tedy po událostech 17. listopadu 1989, reflektuje dobovou situaci, která přinášela určitou naději na zlepšení poměrům v komunistickém státě. Jako básník lituje odchodu Jana Skácela (zemřel 7. listopadu 1989 v Brně). Připomíná také Františka Schildbergera dotazem na osud překladů jeho básní do polštiny.

Brno, 19. 2. 1991

Milý Wilku,

dnů roku ubývá, přibývá hlasů i na náměstích a člověk by na své věci neměl zapomínat.

Mirka se vrátila minulý týden ze špitálu, děláme generální úklid po mé „slaměné“ svobodě a těšíme se už na Vánoce.

Co je nového u vás? Dostal jsi to stipendium?

Byl jsem na ideově-výchovném semináři SČS a paní Kiliánová z Lit. fondu tam říkala, že na stipendia zatím peníze jsou. (Předsedou komise je Ivan Skála.)

Z minuty na vteřinu zemřel Jan Skácel a s ním jedna epocha české poezie. Zůstává sice hodně básníků, někteří jsou i zajímaví, ale to, co s epochou, které byl J. S. posledním představitelem vymřelo, je velmi složité a z etického a česky morálního fundamentu dnes nenahraditelné; kořeny sahají do 19-tého století.

Časopis v Brně zase, ještě a opět není a hned tak nebude. Všechno teď visí asi v oslích uších, ale osel se nechce až tak otřepat, aby z něj vypadl pytel peněz.

Máš nějaké zprávy z PLR? Čekal jsem, že přijedeš s nakladatelem a smlouvou a patřičně to oslavíme.

František Schildberger se mě ptá, jak se mají věci s Tvými překlady jeho básní. Otisknete je někdo?

Co vůbec děláš, jak žijete a co dál roste, kromě sněhu na horách?

Čs. nakladatelství nemají papír, na r. 1990 ještě dostanou příděl, ale pak??!! (Budou si muset na sebe vydělat, a všechno zase začne a ne tak rychle, jak by to bylo nutné, od počátku.)

Přeju vám pěkné dny, co lepšího?, a pozdravuju všechny

Jindra Zogata.

Libor Martínek

SLA do Košařisk. Představuji si, jak krásný podzim musí být na Záchrastí, ne? Pozdravuji Tě všichni moji blízcí, čili Jaďa, Leszek, Lucynka a Staš. Stejně tak Mirce přejí rychlé uzdravení! Drž se, můj milý Jindro, Tvůj Wilhelm Przczek.“

